

(اهمیت بازی در یادگیری کودکان)

رقیه قربانی^۱، گلی حیدری^۲

۱- کارشناسی آموزش ابتدایی، اداره ی آموزش و پرورش آذربایجان غربی، شهرستان میاندوآب

Esmailnezhad.s@gmail.com

۰۹۱۴۹۸۲۵۱۴۳

۲- کارشناسی زبان و ادبیات فارسی، اداره آموزش و پرورش آذربایجان غربی، شهرستان میاندوآب

۰۹۱۴۱۸۵۶۴۰۷

چکیده

بازی زمینه های رشد کودکان را فراهم می آورد و درزندگی آنها نقش اساسی دارد. آنان نیازها و احساسات خویش را ازاین طریق آشکارمی سازند. کودکان از بازی لذت می برند وهمین به یادگیری آنان کمک می کند. بنابراین انتخاب فعالیت های مناسب با اهداف آموزشی می تواند به نیازهای روحی، روانی، اجتماعی و جسمانی کودک پاسخ دهد. ازاین رو ارزش بازی در برآوردن این نیازها بارز می شود. امروزه، برنامه های آموزشی بازی محور مورد توجه خاص قرارگرفته است و بیشتر برنامه های پیش دبستانی بر این اساس بنا شده اند (رستمی، ۱۳۹۷). یکی از روشهای یادگیری فعال، استفاده از بازی است. بازی درعین اینکه وسیله ی سرگرمی است، جنبه آموزشی و سازندگی نیز دارد و در برخی موارد اشتغال کودک به بازی بیش از ارزش خواندن کتاب است. کودکان درخلل بازیها به ویژه بازیهای آموزشی، به مفاهیم ذهنی جدیدی دسترسی پیدا کرده ومهارتهای بیشتر و بهتری را کسب می کنند. آنان به کمک بازی تجارب ارزنده ای به دست می آورند. درحین بازی مطالب آموختنی، بدون فشار و بامیل و رغبت فرا گرفته می شوند. به همین دلیل برخی از مربیان دست اندر کاران تعلیم و تربیت معتقدند که هرگونه مطالب درسی را باید فقط همراه با بازی به کودک آموخت و اصولا بهتر است ساعات رسمی دروس مدارس ابتدایی را به ساعات بازی های خلاق و آموزنده تبدیل کرد (درتاج، ۱۳۹۲).

واژگان کلیدی: بازی، یادگیری، کودک، آموزش

Abstract:

The game provides the grounds for children's development and plays an essential role in their lives. They reveal their needs and feelings in this way. Children enjoy playing and this helps them learn. Therefore, choosing appropriate activities with educational goals can respond to the spiritual, psychological, social and physical needs of the child. Therefore, the value of the game in meeting these needs is evident. Today, game-based educational programs have received special attention and most preschool programs are based on this.

One of the methods of active learning is the use of games. While the game is a means of entertainment, it also has an educational and constructive aspect, and in some cases, the child's involvement in the game is more than the value of reading a book, children gain access to new mental concepts and acquire more and better skills through games, especially educational games. They gain valuable experiences with the help of the game.

During the game, the learning material is learned without pressure or desire. For this reason, some educators involved in education and training believe that any subject matter should be taught to the child only with games, and basically it is better to turn the official hours of primary school lessons into hours of creative and informative games.

Keywords: Play, learning, child, education

۱- مقدمه:

ال. آلن سروف و رابرت جی. کوپر دانشمندان رشدگرا، بازی را آزمایشگاهی می دانند که کودک در آن مهارت های جدید را فرا می گیرد و با مهارت هایی که از قبل آموخته، عمل می کند. کودکان، هنگام بازی اولین درس تسلط بر نفس را می آموزند. آنها کشف می کنند که تهاجم از طرف بزرگتری که مراقب آنهاست پذیرفته نیست. در چهارسالگی رابطه ی آنها با هم بازی ها تبدیل به دوستی هایی می شود که در آن تعهد دیده می شود (مورتن، ۱۳۸۰). وقتی وارد دوره ی نوجوانی می شوند، حیات انفعالی (عاطفی) آنها وسیع ترمی شود و از این حیث، نوجوان آماده ی بروز عکس العملهای هیجانی و عاطفی شدید است.

بازی از ضروریات زندگی کودک است و در رشد ذهنی و جسمی کودک تأثیر ویژه ای دارد. کودکان معمولاً بخشی از اوقات شبانه روز خود را صرف بازی می کنند و از طریق آن به میزان توانایی و نقاط ضعف خود پی می برند. هدف آنها از بازی کردن تفریح و سرگرمی، وقت گذرانی، شناخت جهان و فرار از غم ها و کدورتهاست. بازی وسیله ی طبیعی کودک برای بیان خود است. بازی باعث می شود تربیت بر محور لذت قرار گیرد و در نتیجه کودکان از کار دوری کنند و از طریق آن به گسترش نیروهای درونی و مراحلی که برای خوب شدناری طی می کنند، دست یابند. بازی وقت کشتی نیست. بلکه اشتغال به حرفه ای است که باعث مهارت و شکوفایی استعدادهای اجتماعی می گردد (مهجور، ۱۳۷۰).

اصطلاح تعلیم و تربیت زود هنگام، اصطلاحی است که غالباً برای تعلیم و تربیت کودکان از ابتدای تولد تا هشت سالگی به کار می رود، ضرورت و فوریت تعلیم و تربیت زود هنگام در کشورهای صنعتی و پیشرفته تا بدانجا تکامل یافته که برای سه سال قبل از شروع آموزش رسمی (دوره ابتدایی) برنامه آموزشی نظامدار و سازمان یافته تدوین شده است که در مراکز آموزش پیش دبستانی توسط مربیانی که در این زمینه از دانش و تخصص کافی برخوردار می باشند آموزش داده می شوند.

طبق نظریه روانشناسی رشد، از بدو تولد تا ۲۰ سالگی، دوره ی کودکی نام دارد. دوره ی کودکی به چهار بخش تقسیم می شود که بخش پایانی آن یعنی از ۱۲ تا ۲۰ سالگی، دوره ی نوجوانی است. نوجوانی، دوره ی انتقال از کودکی به بزرگسالی است که عده ای این دوره را «تولد دوباره» نامیده اند (خدایاری فرد، ۱۳۷۵).

در دوره ی کودکی، بازی سهمی عمده در تخلیه ی انرژی و ایجاد نشاط و آموزش مهارتها دارد و در بخش موسوم به نوجوانی، این سهم حتی می تواند بیشتر و پررنگ تر و هیجانی تر باشد. کودکان از طریق بازی که با هیجان همراه است، زندگی در دنیای آینده را تمرین می کنند. ویژگیهای هر بازی وفایده های آن در رشد همه جانبه ی قوای ذهنی، جسمی، شخصیتی و اجتماعی کودک باعث شده است که توجه تعداد زیادی از دست اندرکاران تعلیم و تربیت به چگونگی نقش آن در امر آموزش کودکان معطوف شود. بازی برای درمانگران وسیله ی مناسبی است تا به دنیای کودکان راه یابند و آن را بهتر بشناسند و به مشکلات آنان پی ببرند. بازی آموزش است و کودک از طریق بازی ها مهارت های گوناگونی کسب می کند. بازی، بهترین وسیله ای است که از طریق آن می توان بسیاری از مفاهیم را آموزش داد (ترکمان و مقدم، ۱۳۷۲).

بازیهای آموزشی از جمله راهکارهایی هستند که استفاده از آنها برای فعال کردن متعلمان و ایجاد خلاقیت در آنها یکی از مباحث اصلی و تخصصی حوزه آموزشی را تشکیل می دهد. بازی آموزشی یکی از موقعیتهای یاددهی-یادگیری به شمار می رود و فعالیتی است سازمان یافته و همراه با قوانین مشخص که در آن دو یا چند دانش آموز برای رسیدن به اهداف آموزشی از قبل تعیین شده در ارتباط با هم قرار می گیرند نهاد آموزش و پرورش، از مهم ترین نهادهای اجتماعی و زیر بنای دیگر نهادهاست و از این لحاظ پرداختن به آموزش و پرورش از جنبه های گوناگون دارای ضرورت و اهمیت است. یکی از مباحث مهم در آموزش و پرورش نوین، یافتن روشهای القای غیر مستقیم مفاهیم فارغ از شیوه سنتی تدریس است. از میان این روشهای نوین می توان به بهره گیری از بازیها و اسباب بازیها اشاره کرد که امروزه در حال یافتن جایگاهی مهم در حوزه ی تعلیم و تربیت هستند. از این لحاظ شناخت ماهیت بازی و سهم آن در فرایند آموزش و پرورش می تواند دارای اهمیت و فواید فراوان باشد.

۲- تعریف بازی

درباره بازی، تعاریف متعدد و متنوعی ارائه شده است، با این حال تاکنون تعریفی جامع و کامل از بازی در دست نیست و در هر یک از تعاریف، با برجسته نمودن بعدی از بازی، دیدگاه خاصی در مورد آن ارائه کرده اند و از زاویه ای خاص خود به این پدیده نگریسته اند. مطابق یک تعریف، هر نوع فعالیتی که توسط کودکان و به منظور تفریح و تقنین انجام شود بازی نام می گیرد. بازی ابزار تفکر کودک، وسیله ای برای سازندگی و آموزش و تکامل رشد جسمی و ذهنی و وسیله ای ارضاع حس کنجکاو او می باشد. کودک به وسیله ی بازی نیازهای خود را برآورده و عواطف خود را تحت کنترل درمی آورد (حاجی اسحاقی، ۱۳۷۳).

بازی فعالیتی است که در نخستین سال های دوره کودکی، در ساختن پایه های هوشی کودک، تاثیر عمیق و چشمگیری دارد، وسیله ای برای کودک که با استفاده از آن دنیای بیرونی را دستکاری می کند تا با الگوی شناختی وی متناسب شود (شهریاری، ۱۳۹۱). در حقیقت بازی جزئی از زندگی انسان از بدو تولد تا زمان مرگ است (زیتونلی، ۱۳۹۰). بازی فعالیتی است که با تمایل، اختیار و برای سرگرمی وبدون توجه به نتیجه در زمان فراغت انجام می شود و باعث نشاط و شادابی می شود. به عبارت دیگر بازی به اینصورت تعریف شده که بازی یعنی حرکت، جنبش، و فعالیت یا تمرین برای سرگرمی، تفریح یا ورزش است. مشخصه این تعریف این است که تفاوت میان بازی و ورزش مشخص نیست. ورزش یعنی هرگونه فعالیت یا تمرینی است که باعث لذت، سرگرمی، تفریح یا اشتغال باشد و یا فعالیتی که نیاز کم و بیش به حرکات شدید و قوی و نیروی بدنی دارد و براساس قوانین انجام می شود. به عبارت دیگر چیزی که در تعریف ورزش نسبت به تعریف بازی بیشتر است این است که ورزش براساس قوانین مشخص انجام می گیرد. سقراط معتقد است که پرداختن به بازی و فعالیتهای بدنی درسین کودکی و نوجوانی، برای تندرستی آدمی در سالهای پیری، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. (فتحی، ۱۳۸۴). از نظر ارسطو بازی نیروی نهفته ای است که روان آدمی را از خواسته های مضر و احساسات و امیال چرکین پاک می کند (همان: ۹۲).

در احادیث منقول از حضرت محمد (ص)، شرایط تفاهم و همدلی و همچنین فراهم آوردن زمینه رشد شخصیت کودک رفتن اولیا و بزرگترها در قالب شخصیت آنهاست، نحوه برخورد پیامبر با کودکان از ظرافت، دقت و روش ویژه ای برخوردار بود و در حساس ترین لحظات زندگی، با عمل بازی، رفتار پیامبرانه را به کودکان می آموخت. (حاجی اسحاقی ۱۳۷۳).

۲-۱- فواید بازی برای دانش آموزان

بازی برای طفل نقش حیاتی دارد. کودک آنچنان بدن علاقه مند است که حتی پس از کارهای طولانی و خسته کننده به آن پناه می برد و خستگی خود را با نشاط ناشی از آن رفع و جبران می کند. بازی موجهی برای پرورش روح و سببی برای سرور و انبساط خاطر کودکان است. در سایه آن، صفات اخلاقی و اجتماعی فراوانی رامی توان به او آموخت و نیز می توان روح همکاری، دوستی، صمیمیت، فرماندهی و انضباط را در او پدید آورد. در ضمن بازی می تواند به کودک درس اخلاق داده، ضوابط و مقررات را به او تفهیم کرده، قواعد و راه و رسم زندگی را به او آموخته و از او خواست که رعایت حال جمع را کرده و اصول و ضوابط مورد قبول جامعه را پذیرا گردد. کودک در ضمن بازی درمی یابد که برای موفقیت نمی تواند تک روی کند. اگر بخواهد در کار و زندگی خود موفق باشد، لازم است که فعالیت خود را در جهت درخواست دیگران سوق دهد و در طریق ایجاد وضع مطلوب باشد. بازی در گروه باعث پرورش وجدان فردی است که در زندگی کودک نقش عمده ای بازی می کند. حدود آزادی او را مشخص می نماید راههایی که برای ادامه حیات باید برگزیند، برای او معین می نماید (ترکمان، ۱۳۷۴).

بازی فواید بسیار دارد که می توان آن را به اختصار در سه بخش بیان کرد: جسمانی، ارزشی و شناختی و اجتماعی-عاطفی.

۲-۱-۱-۱- فواید جسمانی بازی

کودک دائماً در حال فعالیت بدنی است و این فعالیت های ناهمگون و بدون برنامه که با اختیار از طرف کودک است، سبب رشد جسمانی و هماهنگی آن با حواس کودک می شود. مربی با برنامه ریزی آموزشی هدفدار می تواند از این خصوصیت کودکان حداکثر استفاده را ببرد و آنها را به انجام حرکات و تمرینات مناسب رهنمون شود (حاجی اسحاق، ۱۳۷۳)

۲-۱-۲- فواید ورزشی و شناختی بازی

بخشی از آشنایی کودکان با جهان خارج از طریق بازیها انجام می شود. کودک از راه عمل و تجربه در محیط، با پدیده ها و مسایل جدید آشنا می شود. به هنگام مشاهده، دقت را به کار می گیرد و با استفاده از این زمینه ها یعنی: مشاهده، تجربه، دقت و ابداع، قدرت انتخاب بهترین راه حل را به دست می آورد و قادر می شود که شناخت صحیح تری از پدیده های محیط خود کسب کند. کودک به هنگام بازی به استدلال می پردازد و قضاوت می کند، به حل مسائل می پردازد و نهایتاً از فعالیت های خود نتیجه گیری می کند (همان: ۶۱).

۲-۱-۳- فواید اجتماعی و عاطفی بازی

کودکان گاه ساعتها با خود مشغولند و یا با مخاطبی غیب سخن می گویند. آن زمان که از قالب خود بیرون می آیند، دیگران را مخاطب می سازند. یک کودک عادی به محض برخورد با کودک دیگر اغلب رابطه انسانی و دوستانه ای را در بازی و وسایل و فعالیت های سهیم دارد و به این ترتیب، حس همکاری، تعاون و احترام به زندگی دیگران را در بازی می آموزد. فرمانبرداری از مقررات وضع شده در بازیها او را به فرمانبرداری از مقررات اجتماعی عادت می دهد. قدرت سازماندهی مدیریت و سلسله مراتب را به او آموزش می دهد (همان: ۴۲).

۳- بازی های آموزشی و تأثیر آن بر یادگیری

بازیهای آموزشی می توانند به عنوان رسانه ای مفید و کارآمد در سطوح رسمی و غیررسمی مورد استفاده ی معلمان قرار گیرند. هدف غایی این بازیها فقط تفنن یا پرکردن اوقات فراغت نیست، بلکه چنین بازی هایی، در ضمن ایجاد لحظاتی لذت بخش و فرح انگیز برای مخاطبان، با فراهم ساختن تجربه هایی نزدیک به تجربه های دست اول، یادگیری سریعتر و پایدارتر را سبب می شوند. حضور فعالانه متعلمان در فرآیند یادگیری، مستلزم فراهم سازی شرایط و زمینه ی مناسب در محیط آموزشی است به عقیده متخصصان حوزه های آموزش و پداگوژی، استفاده از بازی آموزشی در فرآیند تدریس، از جمله راهکارهایی است که زمینه لازم را برای افزایش فعالیتهای یادگیری متعلمان فراهم می سازد. از دیدگاه این متخصصان، بازیهای آموزشی بر خلاف تصور رایج، به کودکان و دنیای آنها منحصرنمی شود، بلکه با تغییر در عناصر یا نحوه بازی، قابلیت استفاده برای آموزش در تمامی شرایط سنی را دارند. ضمن آنکه استفاده از بازی به متعلمان و فرآیند یادگیری منحصر نیست، بلکه در فرآیند یاددهی نیز امکان و به عبارت دقیقتر، ضرورت طراحی و به کار بستن آنها احساس می شود (امیر تیموری، ۱۳۹۵)

۳-۱- نکاتی برای افزایش تأثیرات بازی های آموزشی :

- ۱- دانش آموزان را در برنامه ریزی های اولیه و تدارک چنین فعالیتهایی شرکت دهید؛ بدین صورت که دانش آموزان خودشان نقش خود را در بازی برگزینند و هرچه بیشتر در این باره تبادل نظر کنند.
- ۲- معلمان منابعی را که به عنوان مواد اصلی مورد نیاز هستند، تدارک ببینند. به عبارت دیگر، دانش آموزان باید به اطلاعات و واقعیتهایی که بر اساس آنها تصمیم گیری می کنند دسترسی داشته باشند.
- ۳- پس از اتمام بازی، وقت کافی در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا واکنشهای خود را نسبت به بازی ابراز کنند و بین تصمیمات فردی و نتایج بازی و آنچه در دنیای واقعی وجود دارد، مقایسه ای صورت دهند. انجام این کار بسیار تا بسیار شما را برای اجرای بازی های بعدی کمک می کند اینک بدانید علایق و خواسته های دانش آموزان بیشتر در چه زمینه ای می باشد.

۴- از تکراری شدن بازی جلوگیری کنید. اگر بازی خاصی را یک بار برای دانش آموزان مطرح کرده اید، بار دیگر آن را ارائه نکنید. اهمیت پیچیدگی بازی را در نظر بگیرید. بازی باید چنان مهیج و جالب باشد که به تفکر و جست و جو نیاز داشته باشد و نتوان به راحتی به جواب آن دست یافت.

۴- نقش بازی در توسعه توانش های ذهنی

بازی نقشی عمده و سازنده در گسترش توانایی های ذهنی کودکان دارد. توانایی های ذهنی امکان ندارد که از توانایی های حرکتی پایه جدا باشد. بنابراین، مطالعه ی اینگونه حرکت ها و فراهم ساختن امکان پرورش آنها سبب تقویت و حتی ترمیم تواناییهای ذهنی می شود. بزرگسالان نمی توانند درضمن بازی با کودکان به درجه هوش و مراتب بافت معنوی آنان پی ببرند. گاهی ممکن است آموزش لفظی به تنهایی کافی نباشد. وقتی که مهارت، مقداری پیچیده باشد استفاده از بازی برای آموزش دادن آن مهارت می تواند بسیار سودمند و موثر باشد و برای کودک هم که نقش بازی میکند، آموختن آن به صورت سرگرمی دلدگیری درمی آید. در این مورد پدر و مادر کودک می توانند هر یک نقشی به عهده گیرند و مانند بازیگران نمایش، مسئله مورد نظر را بازی کنند (آذر، ۱۳۸۴). کودک عاشق بازی است و شاید شدید ترین محرومیت برای او آن باشد که از بازی محروم شود. همه جا برای او صحنه بازی است و این جنبه در سنین اولیه دارای اهمیت بیشتری است. فعالیت و علاقه کودک به بازی نشانه سلامت اوست. اگر طفلی بازی نکند مریض و بیمار است و باید به درمان او اقدام کرد. بازی در عین اینکه وسیله سرگرمی کودک است، جنبه آموزش زندگی و سازندگی نیز دارد و گاه ارزش اشتغال کودک به بازی بیش از ارزش کتاب خواندن است. بازی اگر خوب و هوشمندانه طراحی شده باشد، به کودک فرصت می دهد تا به تقویت جنبه های جسمی و ذهنی و روانی و عاطفی خود بپردازد و اصول اخلاقی و اجتماعی را به خوبی فراگیرد. بازی کردن به کودکان فرصت میدهد تا به تقویت جنبه های جسمی و ذهنی و روانی و عاطفی خود بپردازد و اصول اخلاقی و اجتماعی را به خوبی فراگیرد. بازی کردن به کودکان فرصت می دهد که نیازمندیهای خود را ابراز کنند. چنانچه وقتی کودکی بخواهد، می تواند از طریق بازی، علاقه، محبت، ترس، نفرت و لذت را در کودکان و نوجوانان ظاهر سازد و از این راه می توان با نظارت موثر و کافی بر رفتارهای آنان به اصلاح نقایصشان پرداخت. کودک درضمن بازی می تواند مقادیر زیادی علاقه و محبت خود را ابراز کند. ضمن بازی با کودک دیگری او را نوازش می کند. در بازی های مختلف، از انرژی زاید خود را با خزیدن جهیدن و دویدن صرف کند (بختیاری، ۱۳۷۵).

۵- بازی، برای پرورش شخصیت دانش آموزان

بسیاری از بازی ها برای کودک، آموزنده هستند. طفل درضمن آن یاد می گیرد که چگونه در بین جمع زندگی کند. چه ضوابطی را برای زندگی در نظر داشته باشد، در درگیریها در معرکه زندگی چه موضعی و چه راه و روشی را در پیش گیرد. بازیها، افراد را به مقررات و ضوابط زندگی آشنا می کنند، روح سازگاری را در آنها پدید می آورند و فنون زندگی جمعی را عملاً یاد می دهند. کودک در سایه بازی درمی یابد که همیشه نمیتواند از طریق اعمال خشم به پیش برود. در همه جا نمی تواند عصبانی شود و نظرات خود را اعمال نماید. همیشه نمیتواند دیگران را ادا دار به تسلیم خواسته های خود کند، بلکه در مواردی هم لازم نیست تسلیم خواسته های دیگران باشد، بخصوص که آن خواسته ها به حق باشند. بازی به کودکان می آموزد که زندگی یک دادوستد است؛ درازای دریافت خدمتی، باید خدمتی برای دیگران انجام داد. اگر چیزی از کسی می گیریم، باید چیزی هم متقابلاً به او بدهیم و گرنه اجتماع وجود ما را تحمل نخواهد کرد و ما را افرادی مزاحم و انگل و حتی مفت خور به حساب خواهد آورد. برخی از بازی ها در افراد، سازگاری شغلی پدید می آورند و فرد را علاقه مند می سازد که تن به کاری و شغلی دهند یا مقدمات آن را فراگیرند، به طوری که در آینده با چشمی باز وارد دنیای کار و مشاغل گردند. و نیز آنان در حین بازی درمی یابند چه کاری مفید و چه کاری مضر است، چه اقدامی خطرناک و چه اقدامی بی خطر است و بالاخره بازی افراد را و می دارد که تن به پذیرش و صلح دهند و دریابند که همیشه نمی توان از راه جبر و فشار سلطه خود را بر دیگران اعمال کرد (مهجور، ۱۳۷۰).

نتیجه گیری :

بازی عمده ترین شکل فعالیت کودک و مناسب ترین آن برای بروزرود رشد استعداد و خلاقیت او به شمار می رود. بازی نقش بزرگی در زندگی و رشد کودک دارد. ضمن بازی بسیاری از خصوصیات مثبت در او پرورش می یابد. آغاز رشد آفرینندگی و خلاقیت در کودکان، در سنین آمادگی و پیش از دبستان است. در این سن، فعالیت کودک نسبت به دوران خردسالی تغییر می یابد و روابط جدیدی میان تفکر و عمل وی پدید می آید و احساس نشاط و سرزندگی بعد از بازی می تواند راهگشای حل بسیاری از مشکلات باشد.

یکی از معضلات امروز جامعه بشری عدم تحرک کافی و ضعف روابط اجتماعی است که خلاف فطرت وجود هر انسانی است (ماسن، ترجمه یاسایی، ۱۳۸۰). بر اساس نظریه پردازشگر اطلاعات اجتماعی تجارب حرکتی در رشد اجتماعی نقش بسزایی دارد (عمارتی، نمازی زاده، مختاری و محمدیان، ۱۳۹۰). یکی از این تجارب بازی است. بازی مجموعه حرکت ها و فعالیت های جسمی و ذهنی است که موجب شادی، لذت، و ارتباط با دیگران شده و در عین اینکه وسیله سرگرمی است جنبه آموزشی و سازندگی نیز دارد (جعفری، ۲۰۱۱). ماریا مونته سوری بازی را مدرسه بزرگی می داند که کودک در آن آموزش می یابد و نیروی بدنی، ذهنی و اجتماعی او رشد می کند و برای زندگی کردن از هر جهت آماده می شود (موثقی، ۱۳۸۰، به نقل از جعفری، ۱۳۹۰). در تعریفی دیگر بازی را فرآیندی چند بعدی می دانند که در خدمت تکامل و رشد کودک است و می تواند راهی جهت تخلیه انرژی های درونی کودک باشد و راه را برای یادگیری او هموارتر سازد؛ همچنین منجر به رشد اجتماعی و بهبود مهارت های ارتباطی کودک شود.

یکی از انواع بازی ها، بازی های آموزشی است که در دهه ۱۹۶۰ توجه بسیاری از رهبران آموزشی را به خود جلب کرد. کودکان در طی بازی ها -بویژه بازی های آموزشی- به مفاهیم ذهنی جدیدی دسترسی پیدا می کنند و مهارت های بیشتر و بهتری را کسب می کنند. آنها به کمک بازی با رنگ های مختلف، اشکال گوناگون و جهت های متفاوت آشنا می شوند و تجارب ارزنده ای را به دست می آورند؛ در حین بازی نیز مطالب آموختنی بدون فشار و با میل و رغبت فرا گرفته می شود (نقل از فیروزی، ۱۳۸۹).

منابع و مآخذ

- ۱- آذر، رسول. (۱۳۸۴). ارزش اهمیت و نقش بازی های سنتی در یادگیری. تبریز: نشر احراز.
- ۲- امیر تیموری، محمد حسن. (۱۳۹۵). رسانه ها و محیط های آموزشی-یادگیری، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، دانشگاه فرهنگیان، تهران
- ۳- بختیاری، محمد. (۱۳۷۵). «نقش بازی در تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان». مجله تربیت. شماره ۱۰۸. صص ۱۵-۱۷.
- ۴- ترکمان، منوچهر؛ مقدم، مصطفی. (۱۳۷۲). بازیهای آموزشی برای مربیان و اولیای کودکان قبل از دبستان. تهران: منادی تربیت
- ۵- ترکمان، منوچهر. (۱۳۷۴). شعر و شکوفه ها چاپ سوم. تهران: انتشارات آموزش و پرورش.
- ۶- حاجی اسحاقی، سهیلا (۱۳۷۳). « نقش بازی در یادگیری کودکان.» مجله رشد معلم. شماره ۱۰۰. صص ۶۰-۶۵.
- ۷- جعفری، علیرضا. (۱۳۹۳). تأثیر بازی های آموزشی بر رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۱۰(۳۳) ۷۱-۸۵
- ۸- جعفری، علیرضا. (۲۰۱۱). بررسی تأثیر بازی های آموزشی سنتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی شهر تهران. رساله دکترا. دانشگاه ملی تاجیکستان.
- ۹- درتاج، فریبرز. (۱۳۹۲). مقایسه ی تأثیر دو روش آموزش به شیوه ی بازی و سنتی بر انگیزه و پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش آموزان، مجله ی روانشناسی مدرسه
- ۱۰- رستمی، مرتضی، مظفر، رضا و ابراهیمی، محمد حسین (۱۳۹۷). روش های موثر در تدریس کتابهای دوره ابتدایی، انتشارات جالیز، مشهد
- ۱۱- زیتونلی، عبدالحمید. (۱۳۹۰). نقش بازی های بومی و محلی در پرورش کودکان، مجله پیوند، شماره ۴۶: ۳۸۷-۴۴
- ۱۲- شهریار، صدیقه. (۱۳۹۱). نقش (بازی) در رشد عاطفی-اجتماعی کودک، مجله پیوند، شماره ۳۷: ۳۹۶
- ۱۳- عمارتی، فرشته سادات. نمازی زاده، مهدی. مختاری، پونه. محمدیان، فاطمه. (۱۳۹۰). تأثیر بازی های دبستانی منتخب بر رشد ادراکی- حرکتی و رشد اجتماعی دختران ۸-۹ سال. پژوهش در علوم توانبخشی، ۷(۵) ۶۷۳-۶۶۱
- ۱۴- فیروزی، امیر (۱۳۸۹) بررسی اثرات فعالیتهای بدنی و بازیهای پرورشی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی. غربی طرح جامع آموزش و پرورش آذربایجان.
- ۱۵- ماسن، پاول هنری. جروم کیگان. آلتاکارول هوستون، وی (۱۳۸۰) کانجر، جان جی رشد و شخصیت کودک ترجمه: مهشید یاسایی، تهران: مرکز.
- ۱۶- مهجور، سیامک رضا. (۱۳۸۰). روان شناسی بازی. چاپ هفتم. شیراز: نشر ساسان.
- ۱۷- مورتن، هلموت. (۱۳۸۰). تاریخچه روانشناسی از آغاز تا امروز. ترجمه محمدلارودی. تهران: پیکان.